

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 4. ФЕВРУАРА 1886.

ГОДИНА XI.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 21.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свака представа, иначе сваког месец па поједан пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

МИЛОШ У ЛАТИНИМА.

Слика у једном чину,

од

М. П. ПАПЧАНИНА.

(Наставак.)

Антон.

Ово ј', оче, рана од самрти,
Мучно ћу је, јадан, преболети.

Голубан (вукун га к себи.)
С нама, хајде, да те водим дома;
Наша гора препуна је биља,
Нађи ћемо биља лековитих:
Па захвали Богу у Дечани,
Што не оста глава у Приморју.

Опат (лукаво).

Мудро збориш, сине Голубане;
Своја земља најбоља видарка,
Туђина је маћа болесником;
Хваљен Исус што на томе прође,
Промисао тако уредио,
Што одсуди тако мора бити:
А нама је њему е' покорити.

Звонар (долази журно, све задуван, једва говори).

Господине, господин' опате!
У каптулу јади невиђени:
Буздоват ти окна полуспао,
Иконе ти свете оборио,
Побио ти птице и кучиће,
И корњаче и беле зечеве;
Разлупане боце и чутуре,
Просуло се преко ћилимова
Кипар-вино и Лакрима Кристи;
Пропали смо, господин' опате!

Опат (готово да падне у несвесност. Придржавају га).

Мучи, робе, даље не говори,
Пресећ' ћу ти злогласничко грло!
Тесна влаху српска царевина

Па дошао да пусти Приморје.
Сила српска у подгрлац дошла!
Чујеш ли нас, бане господине!
Милош нам је наружио цркву,
Дај га њојзи, да му она суди:
Нек зна шта је судија латинска,
Нека вечно труне у тамници!
(Изнемогао, поражен пада на сто.)

Полихроније.

Милош није на те кидисао;
Дао си му благослов за цркву,
А црква ти благослава враћа:
Светов' си „дуготрпенje“,
Сад понеси и ти терет креста;
Угледај се на Исуса Христа,
Као што си река' Антонију!

Латини (узрђани).

Није право, бане-господару,
Руши цркву и њену обитељ.

Бан.

Стишајте се; господо-властели;
Милош ником криво не учини!
Жао ми је са злога слушаја,
А Милошу јоште понајтеже.
Ви сте, децо, потегли опкладу,
Положите хиљаду пернера,
Реч задану ваља искупити.

Милош.

Примам, бане, хиљаду пернера,
Па покљанам господин' опату,
Да оправи каптул порушени,
Да напуни боце румеником,
Да оправи што усуд поквари,

Опат (изненађен даром, устане нагло, обрадован).

Имаш право, господару бане,
Опклада се мора намирити :
Каптул прима хиљаду перпера,
Дар достојан такога јунака
Као што је Милош Обилићу.

(Повраћа се мир и живост. Само они Латини, који су ушли у овогладу, сели и покуњили се.)

Бан (весело).

Кад је тако све на миру прошло,
Шта мислите, господин' опате,
Чим Милоша госта да дарујем ?

Опат.

Бират' поклон, то приличи теби.

Бан.

Ја бих рек'о, да ће лепо бити,
Да с Милошем савез учинимо.

Латини.

Савез ?

Бан.

Да га овде оженимо.

Ето мојих кћери и сестара :
Нека бира, коју срце хоће,
Да га двори, да га разговара,
Да ј' обома мило живовати.

Опат (лукаво смешави се, погледа гостође).

У по света нема таке деце,
Као што су наше прицишчиње :
Та гледни их само Обилићу !

(Милош се снебива; прицишчиње се најештају, усилјају и узимају што боље позиттуре.)

Полихроније.

Зет твој, бити, господине бане,
Дика би била свакоме јунаку
У широкој нашој царевини ;
Ал' наш Милош, да га Бог поживи !
Украо је срце књегињици :
Лепосава одавна га љуби,
Па смо децу, летос заручили ;
Па ми рече млада верецица :
Прикази ми, оче, на Милоша,
Да га која не збуни Латинка :
Златоткану дају ти Фелону
И голфију од ливена сребра —
Главе ево, не дам вам Милоша !

(Госте се намрште. Милош им се проприлижи и поклони. Млађи Латинци драго, а госте наставе с њима сухопаран, нем говор.)

(Свршиће се.)

ЛИСТИЈИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Границари. Позоришна игра у 3 чина, с песмама, од Ј. Фрајденрајха, за српску позорницу уредио А. Хадић, музика од А. Максимовића.)

Новосадској позоришној публици познати су „Границари“ већ одавно; отуд је ваљда и представљена у недељу 29. јануара пред прилично празним клупама. Од свију овогодишњих представа ова је била најслабије посећена.

Приказивање је ишло дosta добро. Можда је на глумце и глумице утицала много празнина у многим клупама.

Главне улоге биле су у рукама гђе Ружићке (Маца), г. Ђурђевића (Андирија), г. Добриновића (крчмар Грга) и г. Кестерчанека (Сава Чујић). Улога Мацана је потпуно за гђу Ружићку. Она је приказује од првог приказа „Границара“ на нашој позорници и свагда вешто у свима моментима. И овога пута било је тако исто; додаћемо још, да је местимице сама себе савлађивала, те није прелазила одмерену игру. Маца

је скроз жалосна, а „Границари“ су пуни тужних призора, те не треба Маца мало само, па да сузе натера на очи публици. Исто тако и г. Добриновић одговара крчмару Грги, томе правом магазину особите неке мешавине. Не верујемо, да је и сам писац „Границара“, Фрајденрајх, који је Гргу за себе удешавао, приказао га лепше и пријатније. Особито нам ваља истаки с похвалом и нему игру Добриновићеву у овој улози, а нарочито у призору када сви траже пардона од обрштара. Г. Ђурђевићу није првина улога Андиријина. Он би био потпуно за ту улогу, кад би могао у неким призорима показати више самосталности и окретности. Границар, који је прошао толике земље и борио се толико, ма да је мирне и благе нарави, ишак мора бити одрешитији. Г. Ђурђевић схватио је Андирију као сувише благог, да рекнемо слабог и мекушног границара, иначе је при опроштању с Мацом и у лудилу био на свом месту. Г. Кестерчанек је у улози Чујићевој изашао пред нас у већој и тежој улози, али у улози, која не одговара

толико његову темпераменту. Данас нема у позоришном друштву члана за интригана, те се тако улоге те врете додељују час овом а час оном, свакојако у том жанру нерутинираном глумцу. Није дакле ни чудо, што се не прикажу таке улоге као што ваља и као што би требало. Од г. Кестерчанека не можемо тражити вештине и рутине у улози Савиној због тог, што он не приказује таког соја и кроја карактере. Осим тога он је још млад глумац, а много му смета и за наше уво необичан нагласак и говор. Напоследак додајемо, да смо као Саву Чувића гледали вештаке у томе: пок. Суботића и Марковића, те с тога нас и није могао Кестерчанек задовољити са свим. Међу тим хвала му на труду и доброј вољи; то му морамо признати, да је чинио све, што је могао. Међу осталима спомињемо особито гђу Л. Хаџићеву, ту Немицу собарицу, која тако лепо српско коло игра, затим г. Милојевића као обрштара.

Још једно. Недељом су досад обично давани такви комади, у којима се редовно играло коло на бини. У публици има увек таких гледалаца, којима се коло у толикој мери допада, да своје допадање изражују врло непријатним начином: они лупају ногама, штаповима и седалима и дигну таку ларму и лупу, да је ужасно непријатно слушати, осим тога није то ни лепо. Не устајемо против израза допадања, јер наша публика је и тако у том штедљива јако, него устајемо против начина, којим се допадање исказује. Ако се ма како даде томе на пут стати, било би то у интересу и публике и позоришта.

M.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У ЗАГРЕБУ.

(*Царев црнац*,) драма младога немачког писца Рихарда Фоса, приказала се 28. јануара о. г. први пут на загребачкој позорници. О тој представи пише „Vienac“: „Фос је покушао да у драми дочева оно, што је Пушкин у приповетци почeo. Пушкинов прајед беше црнац. Руски, на име, посланик у Цариграду случајно га прекуши и посла у Петроград на дар цару Петру великом. Петру на брзо омили црнац, па научи, да га ожени неком одличном девојком. Девојка се плашила црнца, па је с тога зазирала од њега. Како је Петру ипак попшло за руком да венча црнца с девојком, тога нема у пушкиновој приповетци, која је, као и многа друга дела, остала недовршена због преране смрти писникove. Управо то приказује Фосова драма. По Фосу прогна Петар девојку и црнца на пусто острво, где су млади принуђени, да заједно живе. Овде се девојка не плаши црнца, него га управо презире, јер не може веровати, да може и под прнном кожом бити племенинто

срце. За пет чинова приказује нам писац доста сухопарно и неприродно, како девојка на послетку заволи црнца, те се они сртни загрле и венчају. Ова је радња сама собом са свим неизгодна за драму, јер се оваке метаморфозе психологијске дају само у приповетци природно и потпуно протумачити. Значај самога црнца није приказан природно него је то смеса свакојаких јунака из шилерових, шекспирових, и других драма. Таква је и млада књегиња — са свим неизражена значаја. О техници не ћемо ни да говоримо. Дијалога је мало, али је за то са свим цуно самих — често сувишних — неболомних монолога, који испуњују сухопарну празнину драме.

На присто: драма не ваља, па доиста не знамо, шта је навело управу, да је даде превести и приказати. Ако и где, у нас ваља пазити на новитете, кад и онако на сваком кораку у нашем глумишту налазимо само трагове оне немани, што је дефицитом зову. Но рећи ће ко: Ако се „Царев црнац“ може приказати у Бечу у Бургу, за што се не би могао и — у Загребу? Ами ћемо одговорити: Ако се приказују и такве драме у Бургу, то је право, јер је Бург немачко глумиште, па кад Немци немају у овај час бољих нових драма, са свим је наравно, да се фосовим слабијим драмама не затварају врата. Одатле још нико не може захтевати, да се такве драме преносе и на нашу позорницу, будући да имаде много ваљаних и вредних драма, које се још нису у нас приказивале. Наравски таких ћемо драма мало наћи у данашњој литератури немачкој, али за то тим више у књижевности француској, руској, пољској, норвешкој, и др. Та није ли срамота по нас Хрвате, што тако слабо познајемо драматску књижевност остале словенске браће. Или зар имаде још кога, ко не би осећао потребу, да се више упознајемо са словенском драматиком него с немачком, кад и сами Немци признају, да им и новелистика и драматика заостаје за француском и руском? На послетку не би ли згодније било онај новац и трошак, што се потроши за оваке нама сувишне покушаје немачке виле, употребити за инсценацију неких хрватских драма, које тако дуго чекају, да изађу на позорницу? Ма да и нису све ове драме савршене, прикажимо бар неке побоље. Нека писац на даскама види, што му у драми не ваља. За то и Немци приказују драме, као што је „Царев црнац“. Тим такве драме још не добише права, да пређу међу заочија свога. Да ми пошљемо Немцима неколико својих драма такве вредности, као што је „Царев црнац“, јамачно би нас поштено оперушали. А зар не би радили право на свом глумишту?“

Издaje управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

25. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 14.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 4. ФЕБРУАРА 1886.

ЧАША ВОДЕ.

ИСТОРИЈСКА ШАЉИВА ИГРА У 5 ЧИНОВА, ОД Е. СКРИВА, ПРЕВЕО В. В.

ОСОБЕ:

Краљица Ана	С. Вујићка.
Војводиња Малброва	Д. Ружићка.
Виконт Ханри Сен Жан Болинброк	Ружић.
Мешем, заставник телесне страже	Десимировић.
Ебитгајила, братичина војводиња	Л. Хаџићева.
Маркиз Торси, посланик Лудвика XIV.	Ђурђевић.
Томсон, пријавитељ у краљичној соби	Петровић.
Члан сабора, ...	Васильевић.
Албемарлова	С. Бркићева.
Алберкромбијева	М. Максимовићева.

Догађа се у Лондону у палати св. Јакова, и то прво четири чина у дворани за примање,
а последњи у краљичној соби.

У четвртак 6. фебруара први пут: „АСУНТА ЛЕОНИЈЕВА.“ Позоришна
игра у 5 чинова, написао А. Вилбрандт, превео Јован Грчић.

Улазнице се могу добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5
после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У $7\frac{1}{2}$ А СВРШЕТАК У $10\frac{1}{2}$ САХАТА.